

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบบแผนการวิจัยที่ใช้คือแบบแผนความสัมพันธ์ (Correlation Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่น้อยกว่า 1 ปี ในแผนกสูติกรรม ศัลยกรรม อายุกรรม กุมารเวชกรรม งานผู้ป่วยหนัก งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงพยาบาล มีหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยประมาณจำนวน 618 คน จากการสอบถาม ฝ่ายการพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาลด้วยตนเอง ข้อมูลนี้ได้มาในช่วงเดือนมกราคม 2545

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 โรงพยาบาล โดยกลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) โดยคำนวณ จากสูตรของ Taro Yamane (1970) อ้างในประคอง กรวรรณสุต, 2541) ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 1

$$n = \frac{N}{1+Ne^2} \quad \text{เมื่อระดับความมีนัยสำคัญเป็น } .05 \quad (\alpha = .05)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ (5%)

แทนการใช้สูตร

$$n = \frac{618}{1+618(.05)^2} = 243$$

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เพื่อวัดตัวแปรที่ทำการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนั้นแบบสอบถามจึงแบ่งออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ชุดที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ ตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ชุดที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์กร ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ชุดที่ 4 แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน การศึกษา โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกคำตอบและเติมคำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ภาวะผู้นำ ได้จากตามแนวคิดของKouzes and Posner (1995) ประกอบด้วยภาวะผู้นำตามลักษณะ 5 คุณลักษณะ ได้แก่การสร้างกระบวนการที่ทำหาย จำนวน 7 ข้อ การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 9 ข้อ การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ จำนวน 8 ข้อ การทำตนเป็นแบบอย่าง จำนวน 7 ข้อ การเสริมสร้างกำลังใจ จำนวน 8 ข้อ เป็นแบบสอบถาม ที่มีคำถามเป็นคำถามปลายเปิด มีคำตอบให้เลือกในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert scale คือ

ข้อความด้านลบ ข้อความด้านบวก

1	5	แสดงถึงภาวะผู้นำตามข้อความนั้นน้อยมาก
2	4	แสดงถึงภาวะผู้นำตามข้อความนั้นค่อนข้างน้อย
3	3	แสดงถึงภาวะผู้นำตามข้อความนั้นบางครั้ง
4	2	แสดงถึงภาวะผู้นำตามข้อความนั้นค่อนข้างน้อย
5	1	แสดงถึงภาวะผู้นำตามข้อความนั้นน้อยมาก

การคิดคะแนนแบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้คะแนนรวมจากแบบสอบถามหาค่าเฉลี่ย จะได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1-5 คะแนน ซึ่งนำมาจัดระดับได้ 5 ระดับดังนี้ (ประคอง กรวรรณสุต , 2541)

คะแนนเฉลี่ย	การปฏิบัติภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 – 4.49	สูง
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำมาก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์กร ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

การสนับสนุนจากองค์กร วัดจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างจากแบบสำรวจการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ตามความคิดของ Eisenberger et al. (1986) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนการปฏิบัติงาน จำนวน 11 ข้อ โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากองค์กร จำนวน 5 ข้อ การใส่ใจขององค์กรเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 4 ข้อ การเห็นคุณค่าของผลงาน จำนวน 7 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือก ในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert Scale คือ

ข้อความด้านลบ	ข้อความด้านบวก	
1	5	แสดงถึงการเห็นด้วยตามข้อความนั้นมากที่สุด
2	4	แสดงถึงการเห็นด้วยตามข้อความนั้นมาก
3	3	แสดงถึงการเห็นด้วยตามข้อความนั้นปานกลาง
4	2	แสดงถึงการเห็นด้วยตามข้อความนั้นน้อย
5	1	แสดงถึงการเห็นด้วยตามข้อความนั้นน้อยที่สุด

การคิดคะแนนแบบสอบถามตามการสนับสนุนจากองค์กร ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้คะแนนรวมจากแบบสอบถามหาค่าเฉลี่ย จะได้เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 - 5 คะแนน ซึ่งนำมาจัดระดับได้ 5 ระดับ ดังนี้ (ประคอง กรวรรณสุต , 2541)

คะแนนเฉลี่ย	การสนับสนุนจากองค์กร
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 – 4.49	สูง
2.50 – 3.39	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำมาก

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือการวัดความสำเร็จในวิชาชีพ ตามแนวคิดของ Gattiker & Larwood (1986) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่าเครื่องมือวัดนี้มีการแบ่งโครงสร้างของความสำเร็จในอาชีพไว้ชัดเจน โดยครอบคลุมหลายมิติตามการรวบรวมจากผลการวิจัยในเรื่องการวัดความสำเร็จในอาชีพ และนำมาปรับใช้กับความความสำเร็จในวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จด้านการทำงานจำนวน 6 ข้อ ความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 6 ข้อ ความสำเร็จด้านการเงิน จำนวน 4 ข้อ และความสำเร็จด้านความก้าวหน้า ในงาน จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีคำถามปลายปิด มีคำตอบให้เลือก ในมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert scale คือ

ข้อความด้านลบ	ข้อความด้านบวก	
1	5	แสดงถึงระดับการรับรู้มากที่สุด
2	4	แสดงถึงระดับการรับรู้มาก
3	3	แสดงถึงระดับการรับรู้ปานกลาง
4	2	แสดงถึงระดับการรับรู้น้อย
5	1	แสดงถึงระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุด

การคิดคะแนนความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้คะแนนรวมจากแบบสอบถามหาค่าเฉลี่ยจะได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1 – 5 คะแนน ซึ่งนำมาจัดระดับได้ 5 ระดับ ดังนี้ (ประคอง กรรสูต , 2541)

คะแนนเฉลี่ย	ความสำเร็จในวิชาชีพ
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 – 4.49	สูง
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำมาก

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นและผ่านการแก้ไขตามขั้นตอนจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งหมด 7 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ความครอบคลุม ความชัดเจน ความสอดคล้อง และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ รวมทั้งความถูกต้องของการวัดและเกณฑ์พิจารณาคะแนน โดยใช้เกณฑ์ตัดสินความตรงเชิงเนื้อหาตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด หรือ 5 ใน 7 ท่าน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนของคำตอบ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเกณฑ์ดังกล่าว หลังจากการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

แบบสอบถามภาวะผู้นำ

ปรับปรุงการใช้ภาษา 4 ข้อ

ความหมายซ้ำซ้อนตัดออก 1 ข้อ

แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์การ

ปรับปรุงการใช้ภาษา 2 ข้อ

ปรับปรุงความชัดเจนของความหมาย 1 ข้อ

ความหมายซ้ำซ้อนตัดออก 1 ข้อ

แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพ

ปรับปรุงการใช้ภาษา 3 ข้อ

หลังผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปหาค่าความเที่ยงต่อไป

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำมาปรับปรุงร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 คน จากนั้นนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่า ความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbrach alpha coefficient) (ประคอง กรรณสูตร , 2541) ได้ค่าดังนี้

แบบสอบถามภาวะผู้นำ ค่าความเที่ยง .94

แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์การ ค่าความเที่ยง .87

แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพ ค่าความเที่ยง .88

จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบกับค่าที่วิเคราะห์ไว้ในครั้งแรก

แบบสอบถามภาวะผู้นำ	ค่าความเที่ยง .95
แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์กร	ค่าความเที่ยง .89
แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพ	ค่าความเที่ยง .82

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการของโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 13 โรงพยาบาล
2. ผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์เสนอต่อคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ ของแต่ละโรงพยาบาลก่อนได้รับอนุมัติการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวพร้อมทั้งแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด พบผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล ทั้ง 13 โรงพยาบาล เพื่อชี้แจงรายละเอียดและขออนุญาตเข้าร่วมรวบรวมข้อมูล
4. ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยจัดแบบสอบถามตามจำนวนที่ต้องการของแต่ละโรงพยาบาลที่ได้จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง
5. เรียนชี้แจงผู้เกี่ยวข้องในการอนุญาตให้เก็บข้อมูล ในกรณีที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้ขอทราบรายชื่อผู้ป่วย จำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด และทำการแจกแบบสอบถามจากจำนวนสัดส่วนที่คำนวณได้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสือที่ได้รับการอนุมัติให้เก็บข้อมูลของโรงพยาบาลเข้าพบหัวหน้าตึก แนะนำตัวและเรียนชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งกำหนดการมารับแบบสอบถามคืน
6. ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้เรียนชี้แจงให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการและผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายวิชาการได้รับทราบถึงประเภทและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ พร้อมทั้งแจ้งกำหนดการมารับแบบสอบถามคืน
7. เมื่อครบกำหนดวันรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้มารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ในกรณีที่ได้รับไม่ครบ ผู้วิจัยได้ให้เวลาเพิ่มแก่ผู้ตอบแบบสอบถามในการตอบแบบสอบถามรวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังตอบไม่สมบูรณ์ พร้อมทั้งแจ้งกำหนดการมารับคืนใหม่ในครั้งต่อไป
8. ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ซึ่งส่งไปทั้งสิ้น 243 ฉบับ ได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.4 % เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2545 ถึง วันที่ 27 มีนาคม 2545 รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 37 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percent)
2. วิเคราะห์ ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์รายด้านและโดยรวม โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละด้าน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าความโด่ง (Kurtosis) ค่าความเบ้ (Skewness)
3. คำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร กับความสำเร็จในวิชาชีพโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearsons Product Moment Correlation Coefficient) โดยแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ประคอง กรวรรณสุด , 2541)

เมื่อ r เข้าใกล้ 1.00 ประมาณ 0.70-0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
เมื่อ r เข้าใกล้ 0.50 ประมาณ 0.30-0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
เมื่อ r เข้าใกล้ 0.00 ประมาณ 0.30และต่ำกว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ส่วนเครื่องหมาย + หรือ - แสดงถึงลักษณะของความสัมพันธ์ คือ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก หมายความว่า ข้อมูลทั้งสองมีลักษณะตามกัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ หมายความว่า ข้อมูลทั้งสองมีลักษณะตรงกันข้าม

4. ใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสามารถร่วมกันพยากรณ์ ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย
 5. สร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน
- ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับ .05